

אית לן למימר דר"א לית ליה איום שתשתה אפילו אחר מחיקת מגילה, ולמאן דאמר מאיימין עליה שתשתה (תוספתא דף ז'): אית לן למימר דסבירא ליה מקריב מנחתה ואח"כ שותה ע"כ. ופירוש דבריהם האחרונים, כי אליבא דתוספתא, אז מתניתין בדף י"ד המפרשת טעם נתינת המנחה בידה היא כדי ליגעה ותודה, מדבר לפני המחיקה.

א"כ סוברין רש"י ותוס', שיש מחלוקת הברייתות בפירוש המתניתין בטעם דאיום ויגיעה. ומאן דסבר משום מחיקת השם יסבור דמתניתין סובר מקריב מנחתה ואח"כ מוחק ואחר מחיקה מאיימין שתשתה. ומאן דסבר טעם האיום והיגיעה משום חסיון אז אף לאחר מחיקה לא נאיים עליה לשתות ואדרבא אחר מחיקת המגילה מערערין אותה כדי שתודה.

והנה הרמב"ם פרק ג' מהלכות סוטה כתב סדר השקאת הסוטה, ובהלכה ב' הביא דברי המתניתין בדף ז' וז"ל: מאיימין עליה שלא בפני בעלה ומפחידין אותה פחד גדול שלא תשתה וכו'. ואם אמרה הן נטמאתי או איני שותה יוצאת בלא כתובה והולכת לה. בהלכה ח' כתב ואח"כ מביא מגילה של עור טהור וכו' וכותב כל הדברים שהשביע אותה וכו'. בהלכה י' כתב ומוחק לתוכן המגילה לשמה ומוחק יפה יפה עד שלא ישאר במגילה רושם ניכר כלל. ובהלכה י"ב: ואח"כ מביא עשרון קמח שעורים משל בעל ונותנו בכפיפה מצרית וכו' ונותנו לידיה כדי ליגעה.

בפרק ד' הלכה ד' כתב: ואם אמרה איני שותה אחר שנמחקה המגילה מערערין אותה ומשקין אותה על כורחה ומאיימין עליה שתשתה וכו' כלשון התוספתא בדף ז'.

והנה קשה על דברי הרמב"ם קושית רבי בתוספות, כי בפרק ג' הלכה י' כתב שמוחקין לפני הבאת מנחתה בכפיפה מצרית ובהלכה י"ב כתב שנותנים הכפיפה המצרית על ידה כדי ליגעה, ובגמרא י"ד פירשו כדי ליגעה כדי שתחזור בה, משמע דסבר הרמב"ם דטעם האיום משום חסיון דאי משום מחיקת השם הא כבר אימחקא ליה אז איך כתב בפרק ד' דמאיימין עליה לשתות הרי אדרבא רצוננו להצילה.

★★

ועוד קשה לרמב"ם, איזה סדר נקט בפרשת הסוטה, דהרי כבר כתבו בתוספות ריש פרק ב' וז"ל: אין סדר המשנה וסדר הפרשה מכוונים, שהרי כך סדר הפרשה קינא לה ונסתרה

שי"א (סנהדרין כ"א ע"א) דפלגש היא בלי כתובה ובלי קידושין, וא"כ לא הי' איסור על ראובן.

אבל כיון ששמע שהודה יהודה צדקה ממנו, שבא על תמר, ולא הי' לה האיסור של כלתו, והיינו משום שער ואונן שימשו שלא כדרכן, ובן נח אינו קונה בביאה שלא כדרכה, וא"כ יוצא מזה דלא נפקי מדין בן נח, שהרי בבן נח תלוי הכל בייחוד ולא בקידושין, לכן בעת ההיא שהודה יהודה, שפיר צווח ראובן על חטאו מה שבא על אשת אביו, שאסורה היא לו כבן נח.

★★

בגמ': ומאיימין עליה, ורמינהו וכו' כאן קודם שנמחקה מגילה - כאן לאחר שנמחקה מגילה.

והנה עפ"י פירוש רש"י בתירוץ הגמ' נראה, דרש"י ס"ל דהתוספתא (שממנה הקשתה הגמ') דאיתא בה: כדרך שמאיימין עליה וכו', ס"ל דהטעם שמאיימים קודם המחיקה הוא כדי שלא ימחה שמו הגדול שנכתב בקדושה. ומדברי המתניתין בסוטה כאן אין לדייק טעם האיום אם משום מחיקת השם או משום הצלתה כי חסה תורה על עוברי רצונו, והא דתנן אומרים לה עשי לשמו הגדול שנכתב בקדושה שלא ימחה על המים, איום נוסף הוא כדי שתחזור בה.

והנה בפרק שני (דף יד.) איתא: היה מביא את מנחתה בתוך כפיפה מצרית ונותנה על ידה כדי ליגעה (כתבו בתוס' ד"ה ליגעה, ולא שייך למימר דדריש טעמא דקרא וכו' ע"ש). ותניא עלה בגמרא: אבא חנין אומר משום רבי אליעזר כדי ליגעה כדי שתחזור בה, אם ככה חסה תורה על עוברי רצונו קו"ח על עושי רצונו. ומקשי עלה, וממאי משום דחסה הוא דלמא כי היכי דלא תמחק מגילה, ומשני קסבר משקה ואח"כ מקריב את מנחתה דאי משום מגילה הא אימחקא לה. ופירש רש"י והשתא ודאי משום חסיון הוא דאי משום מגילה הא אימחקא לה.

א"כ ברייתא של אבא חנין משום ר"א סובר, שטעם האיום והיגיעה היא משום חסה תורה על עוברי רצונו.

ובתוס' ד"ה אי משום מגילה וכו' כתבו ז"ל: היה קשה לרבי, והאמרינן לעיל (תוספתא דף ז'): דלאחר שנמחקה מגילתה מאיימין עליה שתשתה, ונראה דעל כרחך